

Communicatieboodschap PFAS over rapport "Bronnen van PFAS voor het Nederlandse Oppervlaktewater" van de landelijke werkgroep Aanpak Opkomende Stoffen en uitgevoerd door Rijkswaterstaat.

PFAS zijn chemische stoffen die mogelijk schadelijk zijn voor het milieu. Deze stoffen zijn mobiel, toxisch, zeer slecht afbreekbaar en kunnen zich ophopen in dieren. Deze stoffen vormen daarmee ook een risico voor de mens, bijvoorbeeld bij de productie van drinkwater of door het ophopen in voedsel (zoals vis). Er zijn maatschappelijke zorgen over de schadelijkheid van deze stoffen en er is nog veel onbekend over de oorsprong van deze stoffen en op welke manier ze in het milieu terechtkomen.

Daarom zet het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat samen met betrokken overheden en het bedrijfsleven een 'Nationaal Samenwerkingsprogramma PFAS in water' op. Dit programma heeft het doel om bronnen van PFAS in beeld te brengen en op basis daarvan handelingsperspectieven te bepalen. Hiermee kunnen betrokken organisaties een keuze maken waar het meest effectief kan worden ingegrepen om de aanwezigheid van PFAS in ons watersysteem verder te beperken.

Onderzoek naar bronnen van PFAS voor het oppervlaktewater

Het recent afgeronde onderzoek 'Bronnen van PFAS voor het Nederlandse Oppervlaktewater' van de landelijke werkgroep Aanpak Opkomende Stoffen geeft inzicht in mogelijke (diffuse) bronnen en routes van PFAS naar oppervlaktewater. De resultaten van het onderzoek krijgen een prominente plaats in het 'Nationaal Samenwerkingsprogramma PFAS in water'. In het onderzoek is afvalwater van bedrijven uit verschillende branches geanalyseerd op diverse PFAS-verbindingen.

Het onderzoek geldt als een eerste stap voor het in kaart brengen van lozingsroutes van PFAS naar oppervlaktewater. In verband met de coronamaatregelen die van kracht waren gedurende de uitvoer van het onderzoek, is niet van elke branche het beoogde aantal monsters genomen en door technische problemen in laboratoria zijn diverse producten niet geanalyseerd op PFAS als mogelijk diffuse bron. Er is dan ook eerst aanvullend onderzoek nodig, alvorens harde conclusies kunnen worden getrokken.

Een samenvatting van de resultaten is hieronder weergegeven.

Resultaten en vervolgacties:

In een aantal gevallen is PFAS in de monsters van het afvalwater aangetroffen. Dit is het geval bij:

- bedrijven in de papierindustrie,
- rioolwaterzuiveringsinstallatie's (RWZI's),
- biologische industriële afvalwaterzuiveringsinstallatie's (AWZI's),
- stortplaatsen voor bagger en grond en
- verwerkers van bouw-, sloop- en bedrijfsafval.

Zoals eerder gezegd is meer aanvullend onderzoek nodig. De werkgroep Aanpak Opkomende Stoffen heeft dit ten dele reeds in gang gezet. De volgende vervolgacties zijn of worden in gang gezet:

- Overleggen met betrokken partijen over de gevonden resultaten;
- Extra bemonstering bij een aantal bedrijfstakken;
- Verdiepende vervolgonderzoeken.

Overleggen

In overleg met de betrokken bedrijven en daarbij behorende waterbeheerders of ander bevoegd gezag kunnen mogelijkheden voor kosteneffectieve maatregelen om de emissie te beperken nader worden verkend.

Extra bemonstering

Bij enkele bedrijfstakken is het nog onvoldoende duidelijk of en hoe ze bijdragen aan de aanwezigheid van PFAS in oppervlaktewater. Daarom wordt aanbevolen om extra bemonsteringen uit te voeren in branches/op locaties die in dit onderzoek nog niet of te beperkt zijn meegenomen. Het betreft bemonstering van afvalwater van blustrainingscentra, bedrijven die een teflon coating aanbrengen en water van kunstgrasvelden. Ook afvalverbrandingsinstallaties worden opnieuw onderzocht. In eerste instantie lijkt het effluent van deze branche niet veel PFAS te bevatten, maar

PFAS-verbindingen kunnen bij verbranding deels afbreken tot niet-meetbare stoffen. Daarom wordt ook het totaal aan organisch fluor in het effluent gemeten. Prioriteiten voor extra bemonsteringen worden vastgesteld in overleg met het Nationaal Samenwerkingsprogramma PFAS in water.

Verdiepende vervolgonderzoeken

- Uit het onderzoek blijkt dat de papierindustrie een belangrijke bron van PFAS is. Daarom zal de Landelijke werkgroep Aanpak Opkomende Stoffen met de papierindustrie onderzoeken wat de waarschijnlijke (grootste) bronnen van PFAS zijn.
- De STOWA voert een diepgaand onderzoek uit naar de aanwezigheid en het gedrag van PFAS in RWZI's. Dit onderzoek wordt in samenwerking met de werkgroep Aanpak Opkomende Stoffen opgezet en uitgevoerd. De STOWA neemt de bevindingen uit het bronnenonderzoek mee.
- Bij AWZI's is vooral inzicht nodig in het type bedrijven dat hierop loost, en de mate van relevantie van elk bedrijfstype, voordat men conclusies kan trekken. Hiervoor maakt de werkgroep Aanpak Opkomende Stoffen een verkenning in overleg met betrokkenen vanuit bevoegd gezag.
- Voor verwerkers van bouw-, sloop en bedrijfsafval en stortplaatsen wordt gewerkt aan handelingsperspectieven in het kader van de Taskforce PFAS¹.

Na uitvoering van de genoemde vervolgstappen zijn er meer resultaten beschikbaar en zal de werkgroep Aanpak Opkomende Stoffen communiceren over de conclusies die zij op basis van de resultaten kunnen trekken.

¹ Zie: (<https://www.bodemplus.nl/onderwerpen/wet-regelgeving/bbk/grond-bagger/handelingskader-pfas/taskforce-pfas/>).